

Юрій Лавріненко та Юрій Шерех:
Листування 1945-1949

Юрій Лавріненко та Юрій Шерех: Листування 1945 – 1949. – Хроніка 2000: Український культурологічний альманах. – 2013. – Вип. 2 (96). – К., 2015. – (Українські Пропілеї). – 304 с.

Видання містить епістолярний діалог між Ю. Лавріненком та Ю. Шевельовим (Шерехом), раніше опублікований у журналі "Слово і Час" (2012, №№8–12. – 2013, №№1–2) у супроводі приміток Т. Шестопаолової й О.Брайка.

Книгу відкриває "Словом до читача" Альберт Кіпа, президент Української вільної академії наук у США. Передмову до листування написала Тетяна Шестопаолова. Вона виклала передісторію листування, зокрема зародження приязні між кореспондентами ще в Харкові: "Захоплені Курбасовою постановкою "Маклени Граси" М. Куліша, Ю.Лавріненко і Ю.Шевельов написали велику схвальну рецензію на виставу. "Редактор "Вістей" знищив допис новітніх донкіхотів, рятуючи життя і собі, і їм. Проте паростки найглибшої довіри між наївними оборонцями Курбаса закріпилися" (8). Дослідниця наводить відомості про обставини життя двох українських діячів в умовах воєнного лихоліття й еміграції.

"Літературні теми, – зазначає Т. Шестопаолова, – витворюють одну з магістралей листування. "Ідейність літератури", "театр ідей та його інтелектуально-світоглядний контекст", "специфіка донесення критичної думки до читача", "роль критики в суспільстві", "роль періодики в повноцінному літературному житті", "проблема інтеграції материкової та еміграційної літератури в процесі написання історії української літератури ХХ ст." – це горизонт питань, винесений із листів цього часу й оприсутнений у пізніших критичних працях і Ю. Шевельова, і Ю. Лавріненка" (12). Листування розкриває сюжети й факти з історії МУРУ (Мистецького українського Руху), зокрема мурівської періодики. Як указує дослідниця, у повоєнній Німеччині українська преса мусила виживати в дуже несприятливих умовах і часто залежала від фінансової підтримки політичних партій, що позначалося на змісті газет. Проте Ю. Шевельов, очоливши журнал "Арка" (додаток до "Української трибуни"), домогся цілковитої редакційної свободи від націоналістичних кіл, які контролювали часопис. У співпраці з В. Петровим він витворив по-своєму неперевершене видання в історії української літературно-мистецької періодики. Водночас Ю. Лавріненко, працюючи в журналі "Україна і світ" (пізніша назва – "Сучасник"), завдяки своєму таланту "бачити" українську ситуацію в комплексі внутрішніх потенцій і зовнішніх обставин, розуміти її історичні й суспільно-політичні передумови" (14) прагнув зберегти здобутки "розстріляного відродження" і цим забезпечив професійний і читацький успіх своєму виданню.

Т. Шестопаолова констатує, що листування Ю. Лавріненка і Ю. Шевельова було "складним, контраверсійним, багатим на психологічні й емоційні нюанси" (19). Воно подає приклад того, "як в інтересах спільної справи шукати шляхів об'єднання й взаємодопоміжки, поборюючи ілюзію власної винятковості <...>" (19). Дослідниця розглядає Ю. Лавріненка як захисника української традиції "в її пізнавальних, моральних, ідейних і духовних сенсах" (19), залюбленого в романтичну й героїчну історію. Натомість Ю. Шевельов мав на меті "модернізувати культуру України й прищепити відповідне уявлення про цю – модерну – Україну світові <...>" (19). Доказом того, що ці два шляхи взаємно доповнюють один одного, і стало, на думку дослідниці, п'ятирічне листування двох непересічних людей. Окрім листів, до видання увійшли спогади Ю. Шевельова (Шереха) "МУР і я в МУРі", документи цього мистецького об'єднання, зокрема статут і декларація, журналістські враження Ю. Дивнича (Лавріненка) про II з'їзд МУРУ, запис радіопередачі Ю. Гайдара (Лавріненка) про книжку літературно-критичних виступів Ю. Шереха "Не для дітей" на радіо "Свобода" (1965).

О. Б.

Наші
презентації